

Alvin Roth, ekonomipriset 2012: »för teorin om stabila allokeringar och för utformning av marknads- institutioner i praktiken«

Teori, praktik och karate

Vad har karate med Nobelpriset att göra? Kanske mer än man tror. När Alvin Roth gick i skolan började han träna karate, och märkte att det krävdes hård träning för att bli bra. Men eftersom träningen var rolig så tränade han gärna hårt, hårdare än vad han trott att han skulle orka med. Är det någonting som är bra för en forskare är det förmågan att kunna arbeta hårt med det man brinner för.

Efter att ha gått en ingenjörsutbildning letade Roth efter ett intressant sätt att använda sina kunskaper, och hittade ett ämne som heter »operations research«. Det handlar om att använda matematiska metoder för att lösa praktiska problem inom organisation och planering. Roth fastnade för det och blev forskare.

Tidigt i sin karriär började han samarbeta med en psykolog. Att arbeta med en forskare från en annan bakgrund vidgade hans perspektiv. Psykologen han arbetade med var skicklig på att göra experiment, medan Roth var duktig på teorier och matematiska modeller. Genom att samarbeta kunde de både skapa teorier och testa om de stämde.

Efter en tid började Roth få förfrågningar från olika håll om att försöka använda teorierna för att lösa verkliga problem. Först blev han nervös av förfrågningarna. Det var en sak att lösa problem i teorin och en helt annan sak att arbeta med dem i praktiken. Men snart märkte han att det var roligt och givande – och i senare projekt var det en viktig del av arbetet att få testa teorierna i verkligheten.

Matchning

Matchning handlar om att koppla samman personer eller organisationer med varandra. Att köpa en produkt kräver i regel inte matchning; vill jag ha tandkräm köper jag den tub jag tycker verkar bra. Tandkrämen har inget att säga till om. Men om jag söker jobb så kan jag visserligen välja ett jobb jag vill ha, men det finns en arbetsgivare som måste vilja ha mig. Och omvänt – om en arbetsgivare vill att jag ska jobba hos dem så måste de erbjuda mig jobbet på ett lockande

sätt. Roth har visat vilka regler som gäller för att sådana marknader ska fungera smidigt, det vill säga så att både arbetsgivare och arbetstagare blir nöjda.

Skolval

Roths praktiska arbete handlade om att skapa system för olika typer av matchning. Bland annat har han varit med och arbetat med skolvalen i Boston och New York. I sådana stora städer finns å ena sidan många skolor för eleverna att välja mellan, och å

andra sidan många elever som måste få plats på skolor. Det gäller att hitta system där så många som möjligt blir så nöjda som möjligt. Där har Roths matematiska modeller varit till stor nytta.

 Nobelmuseet

© Nobelmuseet 2016. Illustration: Ola Skogäng. www.nobelmuseum.se